

اصول اوليه تمرينات سرعتي و چابكي

دکتر مرتضی بهرامی

Email: dr.bahrami@gmail.com

www.drbahrami.ir

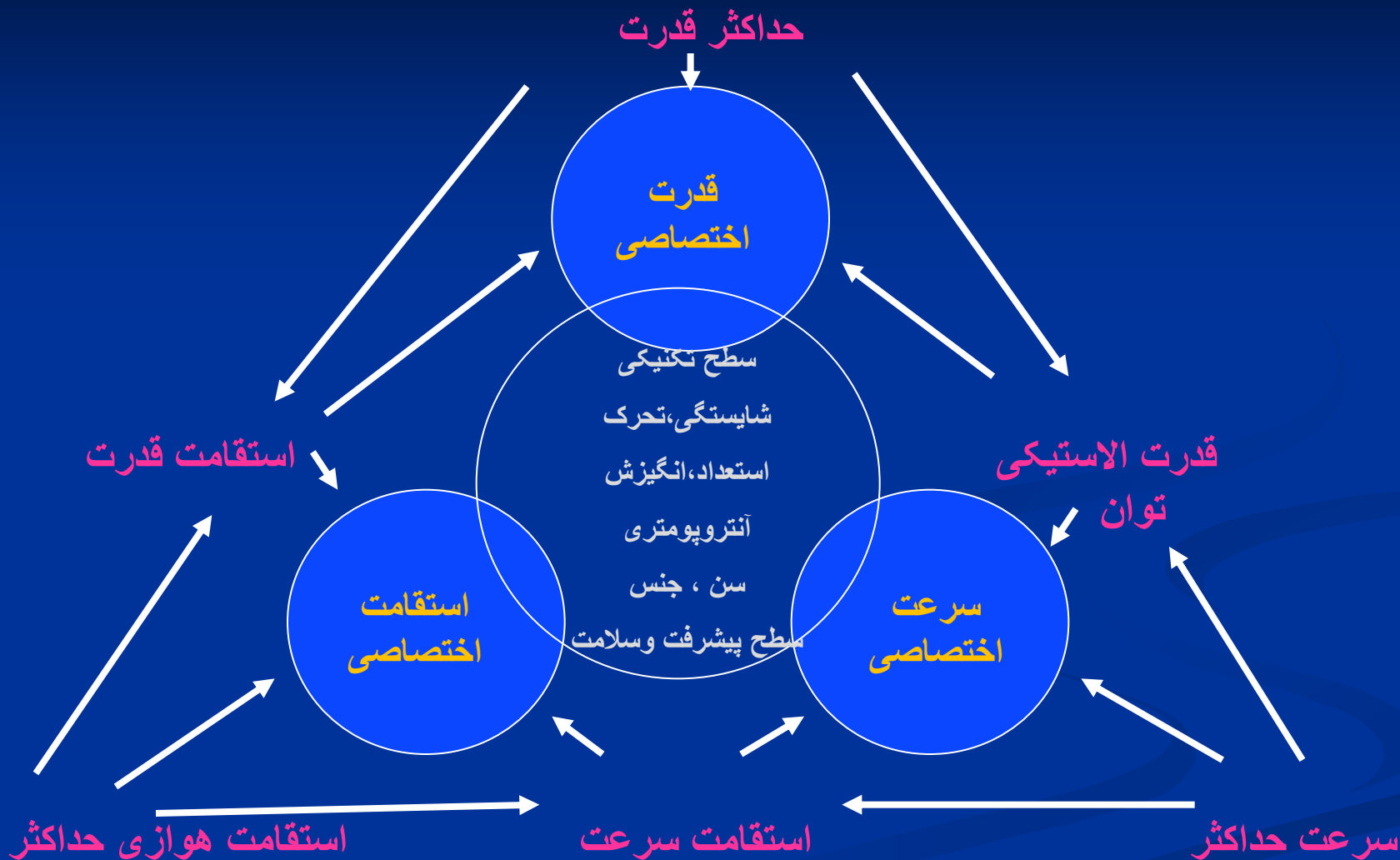
تعریف سرعت

توانایی حرکت هرچه سریعتر بدن یا قسمتی از آن در یک محدوده حرکتی مورد نظر سرعت نامیده میشود

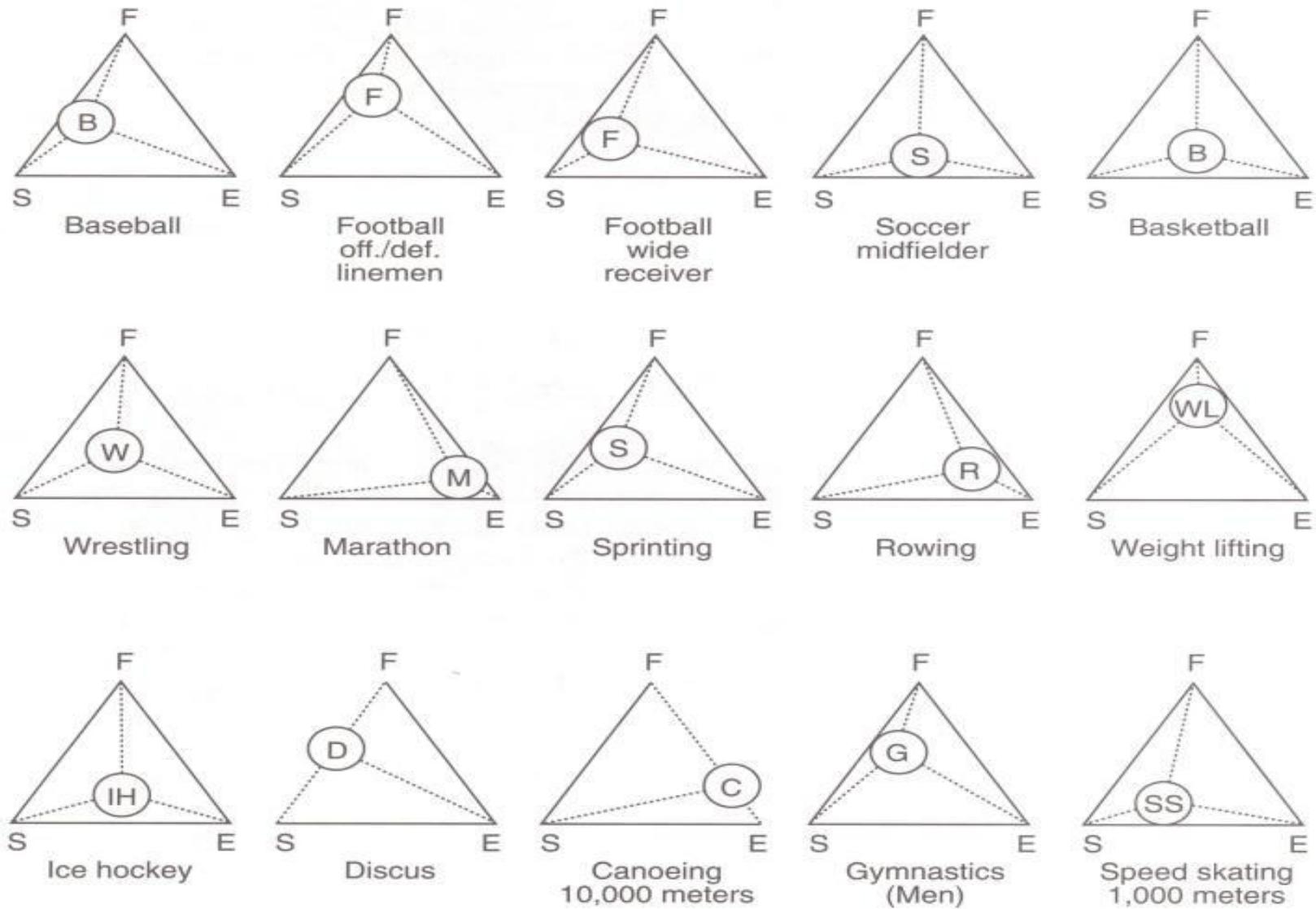
$$V = x / t$$

سرعت یک فعالیت بالستیکی است که با تعدادی گام ، بدن را در یک مسافت خاص با شتاب و سرعت حداکثر به جلو می راند

جایگاه سرعت و ارتباط آن با فاکتورهای دیگر

قابلیت های زیست حرکتی در رشته های مختلف

Figure 1.3 Dominant composition among the biomotor abilities for various sports.

انواع سرعت در ورزش

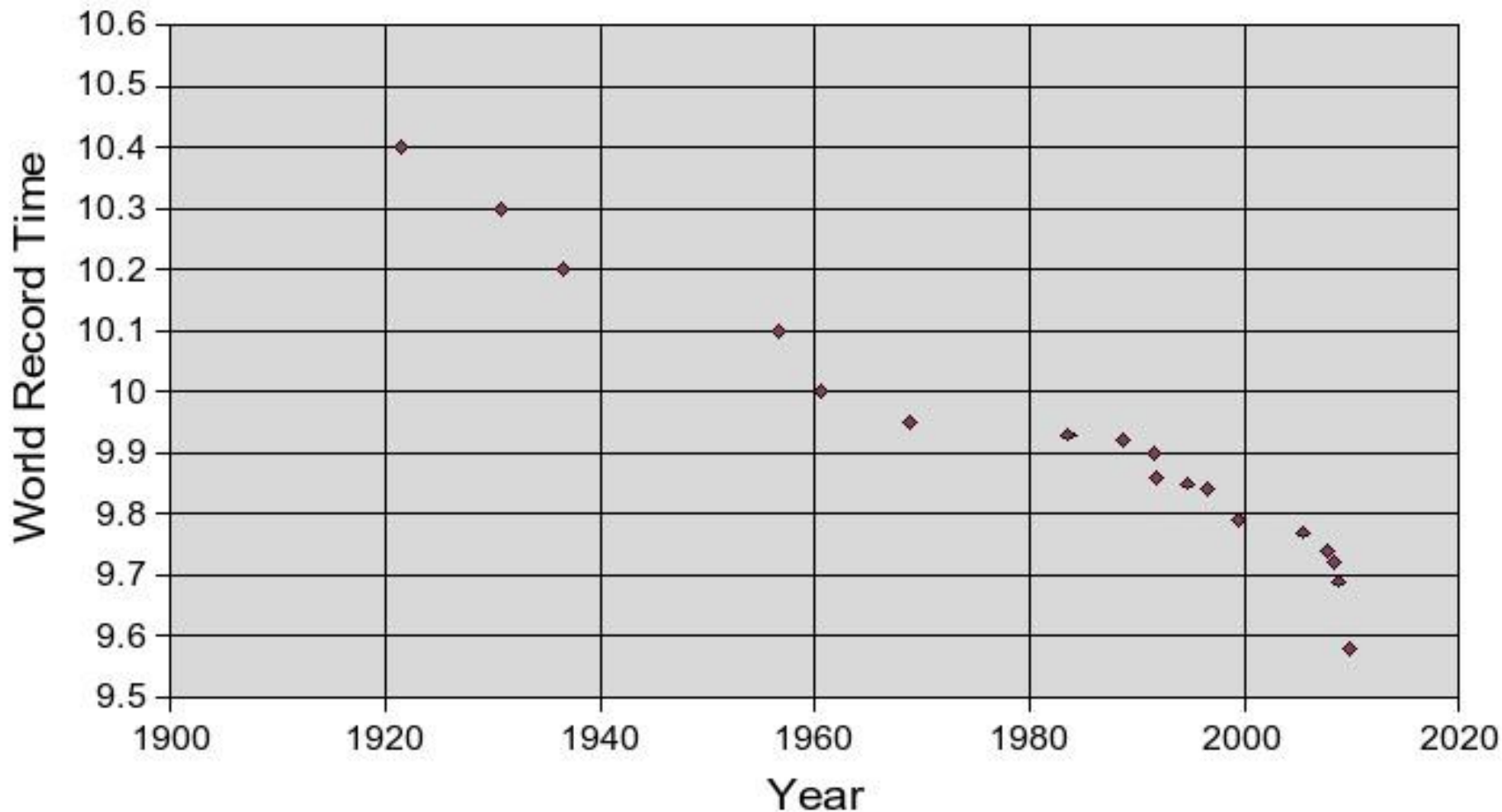
■ سرعت بخشی (سگمنتال)

■ سرعت خطی (به چهار فاز شروع، شتاب، رسیدن به حداکثر سرعت و حفظ حداکثر سرعت تقسیم می شود)

رکورد دو 100 متر مردان

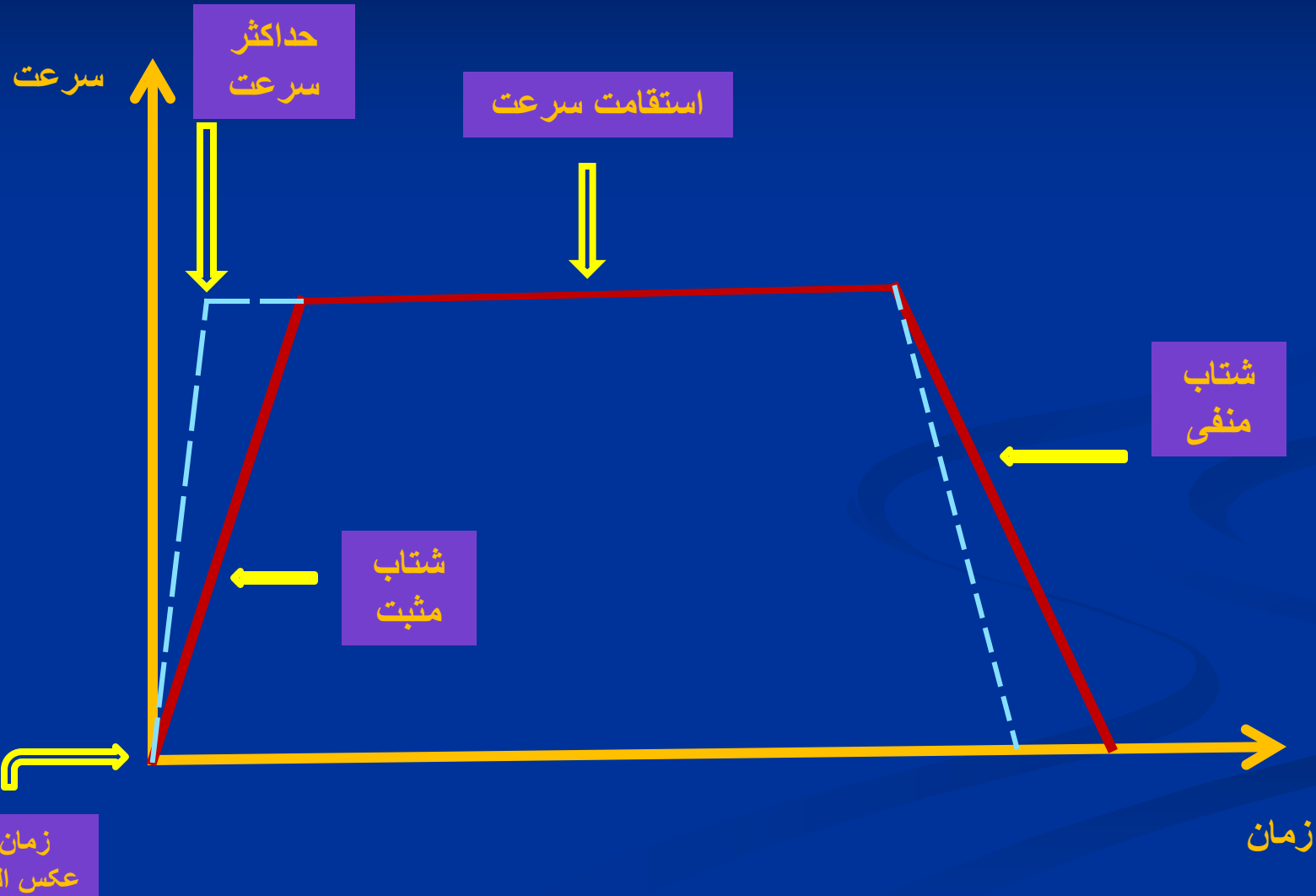
Men's 100 m record

اجزاء سرعت

- **زمان عکس العمل** (به مدت زمان بین ایجاد یک محرک تا شروع پاسخ گفته می شود)
- **شتاب مثبت** (توانایی رسیدن به حداکثر سرعت در کوتاهترین زمان ممکن)
- **حداکثر سرعت** (اوج سرعت ورزشکار زمانی که شتاب دیگرافزایش نمی یابد)
- **استقامت سرعت** (توانایی حفظ سرعت در دوره هایی از زمان)
- **شتاب منفی** (توانایی رسیدن به سرعت صفر در کوتاهترین زمان ممکن)

نمودار اجزاء سرعت

فازهای مختلف راه رفتن

Phases of Gait

↑
Heel Strike

↑
Early
Flatfoot

↑
Late Flatfoot
(Early Heel Rise)

↑
Toe Off

STANCE PHASE

SWING PHASE

فازهای دو سرعت

■ فاز حمایت (با افزایش سرعت دو کم میشود)

- وقفه اکسنتریکی
- چرخه کشش کوتاه شدن
- تولید نیروی کانسنتریکی (در مفاصل لگن، زانو و مچ پا)

■ فاز غیر حمایت یا پرواز (با افزایش سرعت دو زیاد میشود)

- ریکاوری (پس از فلکشن در مفاصل لگن، زانو و مچ پا)
- آماده سازی تماس (با باز شدن مفصل لگن و زانو)

✓ پا در مرحله حمایت در زیر یا کمی جلوتر از مرکز ثقل بدن با زمین تماس پیدا می کند

✓ افزایش میزان توسعه نیرو (RFD) موجب کاهش فاز حمایت می شود

✓ در طول فاز حمایت پا به سمت پایین و عقب حرکت می کند

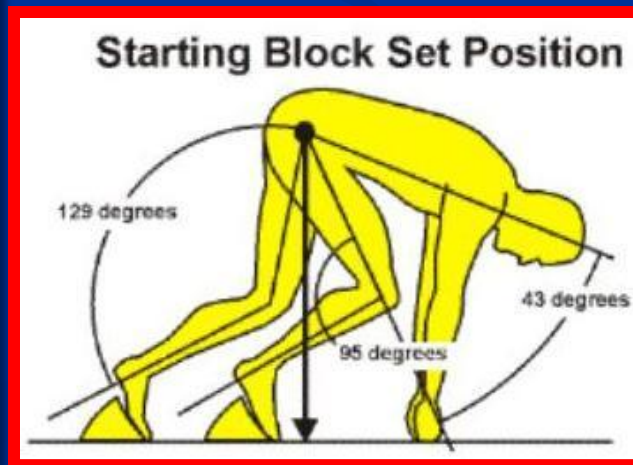
✓ در فاز حمایت توسط چرخه کشش کوتاه شدن ، ورزشکار از فاز اکسنتریک به فاز کانسنتریک انتقال پیدا

می کند

✓ تمرینات قدرتی که موجب افزایش میزان توسعه نیرو (RFD) شود فاز حمایت را کاهش می دهد

تکنیک سرعت در مرحله شروع

- بهترین حالت شروع دو سرعت با توجه به موقعیت ورزشکار، قرار گرفتن روی پنجه پاها است
- زمانی که دو سرعت شروع می شود نیروی انفجاری پاها باید به اینرسی بدن غلبه کند
- با شروع دو پای جلو باز می شود ولی پای عقب به سمت جلو برای فرود روی زمین نوسان می کند
- دست مخالف پای عقب با زاویه 90 درجه در آرنج به سمت جلو و بالا تا روبروی پیشانی حرکت میکند
- همزمان با باز شدن پای جلو در طول فاز حمایت ، دست مخالف به سمت عقب حرکت میکند
- پس از شروع حرکت بدن باید با زاویه 45 درجه یا کمتر نسبت به سطح افق قرار گیرد

تکنیک سرعت در مرحله شتاب

- در مرحله اول شتاب از حالت ایستاده تعداد و طول گام در 15 تا 20 متر یا 8 تا 10 گام اول افزایش می یابد
- فرکانس گام در مرحله شتاب اهمیت بیشتری دارد
- در مرحله اول شتاب بدن با زاویه 45 درجه یا کمتر نسبت به سطح افق قرار می گیرد
- در شروع مرحله حمایت دست مخالف از مفصل آرنج تا زاویه 90 درجه خم می شود و از مفصل شانه نزدیک به بدن به جلو و بالا حرکت می کند
- زاویه 45 درجه به پا امکان قرار گیری در موقعیت خط توان (Power Line) را در انتهای مرحله به جلو راندن بدن می دهد
- در موقعیت خط توان پا کاملاً در امتداد محور بدن قرار می گیرد
- اتمام موقعیت خط توان با خم شدن زانو پای دیگر تا ایجاد زاویه 90 درجه با تنه ادامه پیدا می کند
- بتدریج محور بدن تا رسیدن به حداکثر سرعت به حالت ایستاده قرار می گیرد

ویژگی های شتاب ($a=v/t$)

- مقدار کار انجام شده در واحد زمان
توان = $\frac{\text{نیرو} \times \text{مسافت}}{\text{سرعت}}$
- اغلب مسافت در رشته های ورزشی ثابت است بنابراین:
توان = $\frac{\text{نیرو}}{\text{سرعت}}$
- توانایی افزایش سرعت حرکتی در کوتاهترین زمان است
- شتاب عملکرد ورزشی را در مسافتهای 5 تا 10 متر تعیین می کند
- دوندۀ نا آماده در مسافتهای 10 تا 36 متر و دوندۀ آماده در مسافت حدود 80 متر به حداکثر سرعت خود میرسند
- قدرت عضلات باز کننده زانو تفاوت شتاب را در ورزشکاران مختلف نشان میدهد
- ظرفیت شتاب بالا دلیل حتمی برای رسیدن و حفظ سرعت حداکثر نیست
- شتاب و سرعت حداکثر اختصاصی هر رشته ورزشی است
- میزان قدرت اختصاصی، حرکت شناسی شتاب، میزان سرعت حداکثر و مکانیک دویدن نیازهای اختصاصی هر رشته ورزشی را مشخص می کند

تکنیک سرعت در مرحله حداکثر سرعت

- مرحله حداکثر سرعت در 15 تا 20 متر یا 8 تا 10 گام اول بدست می آید
- در این مرحله تته بیشتر به حالت عمودی نزدیک می شود
- زمان سپری شده در فاز غیر حمایت با نیروی عکس العمل عمودی زمین در ابتدای مرحله حمایت ، به حداکثر مقدار خود می رسد
- افزایش نیروی عکس العمل عمودی در مرحله حمایت موجب بهبود سرعت حداکثر می شود

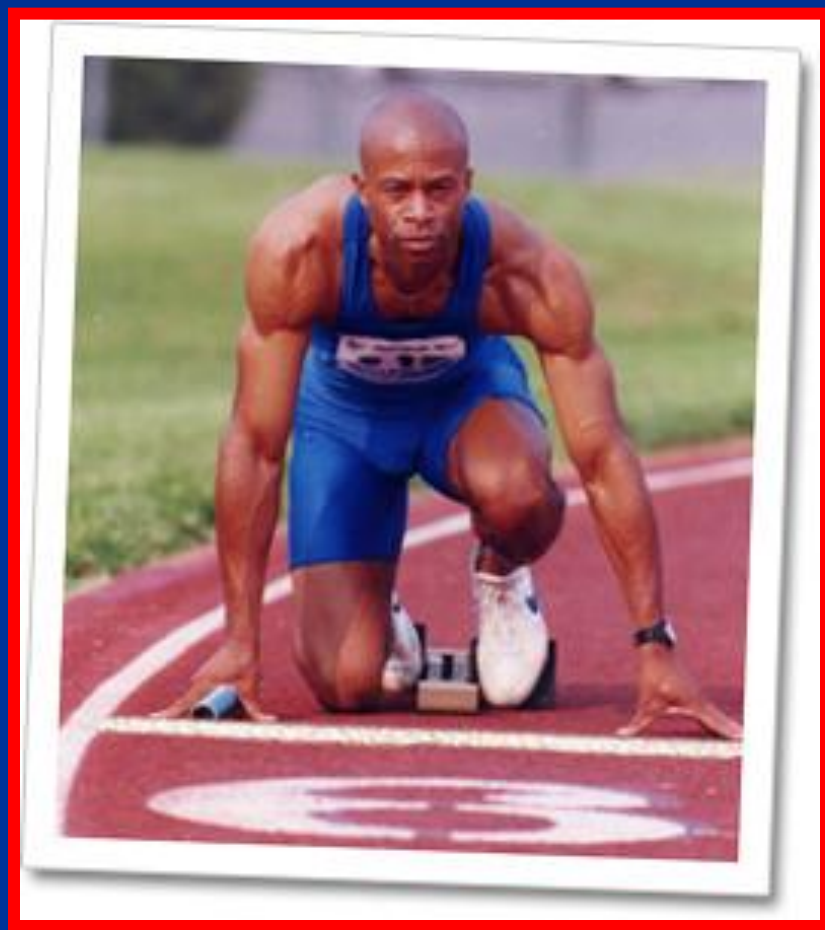

موفقیت در سرعت به عوامل زیر وابسته است

- سن (با افزایش سن سرعت کاهش پیدا میکند)
- جنس
  - سرعت در مردان تا 20الی 25سالگی ودر زنان تا 16 الی 17 سالگی به حداکثر خود میرسد
  - مردان تعداد و طول گام بیشتری نسبت به زنان دارند
  - حداکثر سرعت در مردان پایدار تر از زنان است
  - بهترین زمان واکنش در زنان طولانی تر از مردان بوده و سالهای بیشتری باقی می ماند
  - سرعت زنان حدود 85% مردان است
  - تفاوت در قدرت زنان و مردان عامل مهمی برای تفاوت سرعت آنها است
- ترکیبات بدن (6 الی 10 درصد چربی برای آقایان و 12 الی 17 درصد چربی برای بانوان)
- وراثت و نوع تار عضلانی (درصد بیشتر تارهای تند انقباض)
- زمان عکس العمل
- هماهنگی (حرکت مناسب دستها و دیگر اعضای بدن)
- تعادل (حفظ موقعیت بدن در مسیر مناسب)
- قدرت ارتجاعی و دینامیکی (افزایش قدرت از عوامل موثر بر سرعت است ولی تنها عامل تعیین کننده نیست)
- توان عضلانی
- انعطاف پذیری دینامیکی (کم شدن آن بویژه در ناحیه لگن باعث کم شدن دامنه حرکت و افزایش مقاومت عضلات مخالف میشود)
- ریلکس بودن عضله (کم بودن آن دامنه حرکتی مفصل را کاهش میدهد)
- میزان مهارت
- میزان تحمل به لاکتیک (در استقامت سرعت)
- تماس مناسب پا با زمین و اعمال نیرو
- درجه حرارت (افزایش 2 درجه حرارت سرعت انقباض را حدود 20% افزایش میدهد)
- تیپ بدنی (دوندگان سرعت ساختار بدنی عضلانی ولی نه چندان سنگین دارند)
- انگیزه و اراده ورزشکار

تجزیه و تحلیل دقیق مراحل سرعت، پایه و اساس برنامه ریزی تمرین برای افزایش سرعت است

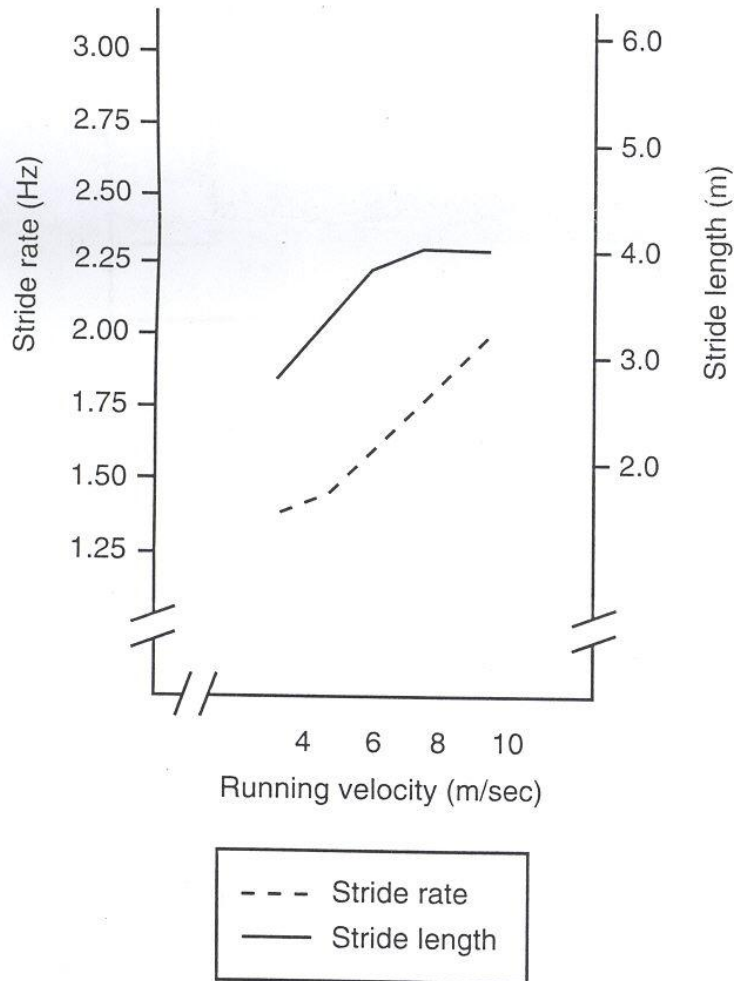

مراحل تجزیه و تحلیل سرعت

- شناخت نیازهای سرعتی رشته ورزشی خاص
- شناخت نیازهای سرعتی در موقعیت ها یا پستهای مختلف
- شناخت خصوصیات ورزشکار
- نوع سرعت مورد نیاز (اینتروال کوتاه یا سرعت در مسافتهای طولانی)
- آیا ورزشکار به حداکثر سرعت میرسد (چه مدت یکبار)
- آیا استقامت سرعت اهمیت دارد
- شکلهای حرکتی مورد نیاز (جلو، عقب یا طرفین) کدامند

ارتباط سرعت با طول گام و تعداد گام

- سرعت یک ورزشکار حاصل تقابل طول و تعداد گام است
- در هنگام شتاب تعداد گام بیشتر از طول گام افزایش می یابد
- تعداد گام قابلیت توسعه بیشتری را دارد
- طول گام به قد افراد وابسته است
- در طول فاز خستگی تعداد گام کاهش و مدت فاز حمایت و طول گام کمی افزایش می یابد

Figure 8.4 Change in stride length and stride rate with running velocity.

Data from Luhtanen and Komi 1978.

چابکی

به توانایی تغییر موقعیت بدن یا مسیر حرکت بطور صحیح و سریع بدون از دست دادن تعادل گفته می شود

موفقیت در چابکی به عوامل زیر وابسته است

■ سن و جنس

■ ترکیبات بدن

■ زمان عکس العمل

■ هماهنگی

■ تماس مناسب پا با زمین

■ تعادل

■ توان عضلانی

■ انعطاف پذیری دینامیکی

■ میزان مهارت

■ پیش بینی و تصمیم گیری

■ توانایی شتاب منفی و توقف ، تغییر مسیر ناگهانی و شتاب مثبت

تندی یا چالاکي

به توانایی پاسخ به یک محرک خاص در کوتاهترین زمان حرکت و عکس العمل گفته می شود

پایان

